

e-Věstník PSNV-CZ 1/2009

Vážení členové PSNV, vážení uživatelé VMS,

Časy se mění a PSNV-CZ se mění s nimi.

Z původní party přátel co spolu pouze mluví o jednoduchém včelaření se pomalu stává fungující organizace. PSNV-CZ původně sdružovala pouze zájemce o nástavkové včelaření (něco nového a někdy i neizolovaného ☺), Tyto novinky k nám musely přijít podruhé, protože poprvé po ní zůstala pouze Adamcova míra a Budečáky.

Dnes je to již úsměvné a pro většinu z vás normální, že u vašeho úlu jde oddělit dno od plodiště. Ale nebylo tomu tak vždycky. Dno, přes které je vidět na sních pod ním, budilo kdysi značné rozpaky.

PSNV-CZ prodělala obdobnou proměnu a není už zaměřena pouzera to v čem včelaříme, ale i na to, jak včelaříme a začíná ovlivňovat i včelařství v ČR. Před pouhými pěti lety, před sjezdem ČSV, neměla PSNV-CZ takové ambice a proto se snažila nabídnout v předsjezdovém období své myšlenky a nápady ČSV. Bylo to vlastně z respektu k ČSV, protože v té době si asi nikdo nedovedl představit, že by mohl získat postavení vedle ČSV a začít být viděn a respektován.

Chce se mi říci, že to naštěstí dopadlo tak, jak to tehdy dopadlo. PSNV-CZ se zaměřila na moderní a jednoduché včelaření, na své vlastní projekty a na řešení svých problémů. Podle mého soudu se to vyplatilo.

Podíváme-li se na nedávné úhyny 2007/2008 a situaci po nich, vidíme, že vznikla organizace která má smysluplné nápady a projekty a je schopna je realizovat a odjet s nimi na mezinárodní výstavu.

Současná spolupráce mezi týmem VMS z PSNV-CZ a ÚVČ vznikla proto, že by nás měl někdo rád, ale že nás začaly oficiální instituce respektovat. V současném projektu porovnávání diagnostiky invaze varoózy podle denního spadu a smyvu ze vzorku včel tvoří dvě třetiny účastníků aktivní včelaři z VMS – projektu PSNV-CZ.

Nechceme být masovou organizací ale na druhé straně musí fungovat základní organizační náležitosti. K těm patří i vnitřní komunikace. A tak se k vám dostává moderní poštou první e-Věstník. Bude šířen elektronicky a věříme, že když ve vašem okolí bude některý člen bez přístupu k internetu, že mu jej vytisknete. Na druhou stranu e-Věstník má sloužit k vnitřní komunikaci mezi členy a tudíž by neměl příliš unikat vně, hlavně ne v elektronické podobě. Určitá uzavřenost nám umožní otevřeněji řešit naše problémy.

Věřím, že hlavním obsahem budou ale zprávy o včelaření a že se rychle budou předávat zprávy od vás k vám. Chystáte akci? Máte za sebou první úspěchy? Děláte něco jinak než dříve a osvědčilo se vám to? Máte ostých psát do Moderního včelaře? Zpráva je moc krátká nebo v časopise už by nebyla aktuální?

Pište nám!

Je na vás, jak bude e-Věstník vypadat. A přidám i své: „A jak bude vypadat PSNV-CZ!“.

Je čas se chystat na konec sezony. Podzim a zima, to bude čas na setkání a na potlachy. A ty si budete muset zorganizovat tam u vás sami. Jaké si to uděláme, takové to budeme mít.

Ing. Karel Jiruš – Karel.Jirus@seznam.cz
šéfredaktor webu PSNV-CZ

Aktuální stav napadení včelstev roztoči *Varroa destructor*

Na základě informací získaných pomocí [Varroamonitoring systému](#) (VMS) od aktivních včelařů lze, podle dosavadního průběhu letošní sezóny, usuzovat na vzestupný trend míry napadení včelstev v mnoha oblastech v porovnání s loňským rokem. Na tomto jevu se podílí celá řada faktorů, kterým se i díky VMS snažíme alespoň částečně porozumět. Podle názoru Ing. Leoše Dvorského je velice vlhký červenec a stejný charakter měly také dva předchozí měsíce. Toto je významným faktorem pro množení roztočů a pokud bude stejný průběh počasí i v podletí, mohla by situace ještě více gradovat. Vzestupný trend se v nejbližší době dá očekávat i vlivem případných loupeží, zejména oslabených včelstev. Podle mého názoru neméně důležitá je jeho poznámka, že toto vlhké počasí také svědčí rozvoji *Nosema apis* i *Nosema ceranae*, která u nás byla již diagnostikována a o její patogenitě toho v porovnání s *Nosema apis* příliš nevíme. I proto bude pro letošní rok velmi vhodným ošetřením kyselina mravenčí, především při použití dlouhodobých odpařovačů, neboť kyselina mravenčí vykazuje terapeutický efekt kromě roztočů *Varroa destructor* a zvápenatění plodu i na původce nosematózy včel. Zajímavá data již snad v brzké době poskytnete i nová verze VMS s možností zadávání hodnot po jednotlivých včelstvech spolu s dalšími inovacemi.

MVDr. Zdeněk Klíma – zdendaklima@email.cz
koordinátor projektu Varroamonitoring systém

Pozor! Právě se „varroóza láme“

Kdo pravidelně monitoruje určitě mi dá za pravdu, že se nacházíme právě v období, kdy začíná strmý nárůst spadu samiček kleštíka včelího na podložkách, resp. populace kleštíka v úlech strmě stoupá. Vše je relativní: Tam kde byla na podložkách nula, nyní zaznamenáváme denní spad v hodnotách 0,5 až 1 samička/den. U včelstev, kde byl spad konstantní nebo mírně narůstal do hodnot 10 samiček/den, najednou hodnoty vyskočily na 30, 50 i více samiček/den. Na podložce se objevují u těchto včelstev kromě tmavých samiček také světlé až průhledné samičky, které snadno přehlédneme. Pomocí jednoduché flotační metody toto můžeme snadno odhalit. Přítomnost světlých samiček v přirozeném spadu je jasným signálem, že začíná intenzivní reprodukce kleštíka a exponenciální křivka populace roztoče prudce bude stoupat. Není zvláštností, že dvě vedle sebe stojící včelstva mají extrémně rozdílné spady, resp. invazi varroózy.

Toto období také koresponduje s ubýváním trubčího plodu a stěhováním množení kleštíka na plod dělničí. Můžeme ojediněle najít na plástu poškozenou mladušku (deformovaná křídla) a na ní světlého roztoče. V posledním trubčím plodu můžeme objevit rodinku kleštíka včelího.

Pokud monitorujeme každý úl, provedeme léčebná opatření diferencovaně. Přitom monitorujeme účinnost léčiv (spad kleštíka při a po aplikaci léčiv) a dále sledujeme denní spad až do podzimu (dokud včely aktivně létají). Doplněním zásob začíná období, kdy je velké riziko možné reinvaze z okolí – i to je možné vyčíst z monitoringu na podložce.

Pokud máte varroózu pod kontrolou můžete nahlédnout i do života kleštíka včelího a začít poznávat biologii a jeho život (kleštík to nemá snadné). Plné znění včetně obrázků k článkům je uvedeno na [webu PSNV-CZ](http://www.psnv.cz).

Ing. Petr Texl – ptexl@email.cz
předseda PSNV-CZ

Melecitóza v Jeseníkách

Poprvé ve své krátké včelařské praxi jsem se setkal u našich včelstev s projevem medovicové snůšky s obsahem melecitózy. První informace o melecitózní snůšce v okolí se ke mně dostala paradoxně od přítele [Mirka Zeleného](#) z Příbyslavi u Nového Města n. Metují. Jeho známý prý před týdnem zaznamenal na Bruntálsku cementový med. V sobotu jsme se chystali na medobraní na našem stanovišti na horách. Již na první pohled nebylo něco v pořádku. Pláсты nezavíčkované, ale obsah buněk se zdál být dostatečně hustý. (Reafraktometr jsem jako obvykle zapomněl). Při vytáčení nastaly potíže a pláсты v rámcích byly vytočeny sotva z poloviny. Obsah vody 17,5 % - 18,5 %.

V publikaci O. Haragsima „Medovice a včely“ je uvedeno: Trisacharid melecitóza se často vyskytuje v medovici. Byl prokázán v medovici téměř všech producentů nejen u mšic na modřínu. Dále se uvádí, že melecitóza není produkt sítkovic rostlin, ale vzniká enzymaticky v trávicím ústrojí mšic. Obsah melecitózy v medovicových medech bývá 3-20%.

Jak tento problém řešit? Vzhledem k roční době je pravděpodobně možné nedělat kromě překrmení roztokem cukru, žádné zvláštní zásahy. Medná komora vytvořená o rok dříve je zřejmě výhodou. (O medné komoře bylo psáno Ing. L. Dvorským v časopise [Moderní včelař](#) 3/2006 a 1/2007). Dále budeme stav včelstev sledovat a připravovat se na řešení pro případ pokračování medovicové snůšky. Zejména před samotným zazimováním, aby v zimním sedišti byl obsah melecitózních zásob minimální. To znamená včas překrmit roztokem sacharózy nebo později invertovanou sacharózou.

Jak se vypořádat s melecitózním medem popsal ve výborném článku dle [vlastních zkušeností](#) Ing. Josef Kala v časopise [Moderní včelař](#) v čísle 6/2006.

Rádi přivítáme vaše konkrétní zkušenosti jak takovou situaci zvládnout s co nejmenší námahou. Na různá pracná a komplikovaná řešení není dostatek času. Máte-li vlastní zkušenosti a jste-li ochotni se s ostatními o informace podělit, mohou být zajímavé články zveřejněny na webu PSNV-CZ nebo dokonce otištěny v časopise [Moderní včelař](#).

RNDr. Leopold Matela – leopold.matela@n-vcelari.cz
místopředseda PSNV-CZ

Dohodnuta spolupráce PSNV-CZ a VÚVč na společném projektu

Po několika jednáních se podařilo oficiálně navázat spolupráci mezi PSNV-CZ a VÚVč Dol. Stalo se tak 13.7.2009 na jednání ve VÚVč Dol. Jednání se účastnili ředitel VÚVč Dr. Ing. František Kamler a Ing. Dalibor Titěra, CSc. a za PSNV-CZ předseda Ing. Petr Texl, MVDr. Zdeněk Klíma a Ing. Ivan Černý.

Předmětem dohodnuté spolupráce je projekt, ve kterém se budou porovnávat hodnoty denního spadu roztoče *Varroa destructor* s počtem roztočů ve smyvu ze vzorku včel z těchto včelstev. Protože toto porovnání má smysl pouze v období před letním léčením včelstev proti varroóze, byly provedeny oboustranné rychlé kroky, aby se projekt zrealizoval.

Byla rozeslána společná výzva a vypracována podrobná metodika. Včelaři, kteří se do projektu zapojili (nebo zapojí) mají 3 možnosti spolupráce: smyv provést a vyhodnotit doma nebo v laboratoři, případně doma i v laboratoři. Po e-mailovém přihlášení je včelařům poslána zásilka z VÚVč s nádobkami, návodem a zpětnou obálkou pro bezplatné zaslání vzorků zpět.

Podrobnější informace na info@varroamonitoring.cz nebo beedol@beedol.cz

Ing. Petr Texl – ptexl@email.cz
předseda PSNV-CZ

Akce SMYV a první zkušenosti včelaře Pavla Holuba

Na základě „[Výzvy k účasti na společném projektu Pracovní společnosti nástavkových včelařů CZ a Výzkumného ústavu včelařského Dol](#)“ byla zahájena spolupráce za účasti aktivních včelařů, převážně přispěvovatelů systému www.varroamonitoring.cz.

Monitoring intenzity varroózy je důležitý pro optimální nasazení její léčby zejména v průběhu podletí. A cílem projektu je rozšíření poznatků o metodách monitoringu varroózy, především o jejich pracnosti a spolehlivosti.

V současnosti projekt probíhá ve spolupráci s téměř padesátkou včelařů. V tomto projektu se porovnávají údaje o spadu roztočů na podložku s počtem roztočů *Varroa destructor* (dále roztočů) nacházejících se ve stejné době na dospělých včelách před začátkem letního léčení. Počet roztočů na včelách se zjišťuje smyvem po usmrcení odebraného vzorku včel z plodiště. Vzorek se vloží do větší nádoby s teplým roztokem obsahujícím smáčedlo a třepe se stanovenou dobu. Poté se včely na dvojitěm sítu oddělí proudem vody od roztočů, kteří se počítají na spodním sítu. Výsledek se porovná s denním spadem na podložce konkrétního včelstva. Vyšetření vzorků je prováděno podle rozhodnutí každého včelaře doma nebo v laboratoři VÚVč Dol či doma i v laboratoři.

Předběžné výsledky domácích smyvu naznačují korelaci mezi spadem a smyvem, ale počkejme si na oficiální výsledky, ověřené laboratorním vyšetřením ve VÚVč Dol, které budou známy v průběhu měsíce září.

Ve svém chovu považují za důležité rozlišit při sčítání spadu tmavé roztoče (foretičtí jedinci schopní reprodukce) od světlých roztočů (jedinců reprodukce neschopných - balast, vedlejší produkt reprodukce roztoče). Jak ale poznám, který roztoč je již dospělý? Protože všichni smyvem získaní jedinci jsou foretičtí dospělci samičky *Varroa destructor*, máme tak skvělou šanci získat představu o úrovni jejich zbarvení. Získáváme etalon pro další srovnávání.

Pokud chcí porovnávat metodu smyvu a spadu, musím porovnávat jablka s jablky, to znamená tmavé smyté s tmavými spadlými, t.j. foretické s foretickými na podložce. Světlí jedinci se na včelách téměř nevyskytují, ti by po jejich započtení do spadu výsledek zkreslovali (výjimkou může být právě vylíhnutá mladuška). Rozlišování má další zásadní význam pro hodnocení intenzity groomingu. Při stejném procentu reprodukce u dvou porovnávaných včelstev má, to s vyšším podílem tmavých, lepší grooming a naopak.

Údaj o spadu světlých nám pak dá informaci o intenzitě reprodukce (%) s omezením vlivu imigrace roztoče. Úplně vyloučíme počet těch, co imigrovali ale nezúčastnili se reprodukce a spadli na podložku. Není výjimkou včelstvo, kde jsou přítomni zavlečení roztoči, ale reprodukce vlivem jejich indispozice nebyla zahájena, tudíž nemoc nepropukla a přesto najdeme na podložce či ve smyvu roztoče. Tento faktor je slabinou smyvu či sčítání spadu pouze tmavých roztočů na podložce. Proto považují monitoring i světlých roztočů za velmi důležitý. Nemá totiž smysl léčit včelstvo, dokud u něho nebyla zahájena reprodukce roztoče.

Pokud máte zájem poskytnout přesnější data a rozlišovat světlé a tmavé roztoče, poznamenejte prosím jejich počty do [formuláře projektu Smyv](#) na www.varroamonitoring.cz.

V souvislosti s vyšetřováním a pozorováním získaných roztočů smyvem byli objeveni poškození roztoči. Pokud naleznete takové jedince, pokuste se o zdokumentování jeho poškození.

Takové jsou mé první zkušenosti a bylo by dobré, kdyby je dále ostatní zúčastnění ověřovali a obohacovali, protože projekt SMYV nám všem dává skvělou šanci dozvědět se více o biologii *Varroa destructor*.

Ing. Pavel Holub – info@hvac.cz

Prosklené pozorovací úly pro Lanstroth 2/3 (výška rámků 159 mm)

Již delší čas jsme si chtěli pro různé příležitosti (včelařské akce, výstavy, prezentace vlastního chovu včel, podpora prodeje medu) pořídit prosklený pozorovací úl pro rámků Lanstroth 2/3 - 159 mm. Vzhledem k časovému vytížení nemáme možnost si takový úl vyrobit sami a dodavatele pozorovacích úlů pro rámků tohoto typu jsme nebyli schopni najít.

Ing. Čermák nám doporučil svého dodavatele včelařských potřeb (rámků/nástavky/dna), který pro něj, jako pro dobrého zákazníka, vyrobil prosklený úl pro rámků Optimal. Tohoto výrobce jsme oslovili s naším požadavkem – Lanstroth 2/3. Prosklené pozorovací úly L2/3 je schopen vyrobit v ceně 1900,- Kč. Jedná se úl pro 3 rámků nad sebou, takže bude-li přítomná matka, bude jí možné spatřit vždy. Pro nás a pro své známé objednáme celkem 6 ks.

Vzhledem k tomu, že běžně nejsou tyto pozorovací úly k dostání a že výrobce je zaměřen na sériovou výrobu (tudíž by se výrobou 1 pozorovacího úlu asi nezabýval), obracíme se s nabídkou podílení se na větší a pro dodavatele zajímavější série.

Pokud tedy budete mít o pozorovací úl zájem, prosím dejte nám co nejdříve vědět. V sobotu 1. 8. 2009 provedeme celkovou objednávku. Úly by pak mohly být vyrobeny na přelomu srpna a září.

Nejedná se z naší strany o obchodní zboží, takže hromadná objednávka má pouze ten smysl, abychom výrobou pozorovacích úlů výrobci dali jako skupinka chovatelů stejné rámkové míry zajímavější zakázku a přitom se i s požadavkem na 1 úl dočkali svého.

Doprava úlu tudíž není zahrnuta v ceně a bude jí nutné řešit individuálně. V případě zájmu mě prosím kontaktujte.

Lukáš Matela – lukas.matela@vemat.cz

Nový web se včelařskými potřebami

Před několika dny byl spuštěn nový včelařský web se zajímavou nabídkou speciálních včelařských potřeb (plastové bočnice rámků, strůpkové fólie, medomety). Stránky můžete navštívit zde: <http://www.vcely-novo.cz/>

redakce

Děkujeme za Vaši pozornost při čtení prvního e-Věstníku. Věříme, že alespoň některá z aktuálních zpráv Vám přinesla zajímavé informace. Jak již bylo psáno v úvodu: máte-li co říci včelařům, napište nám. Další číslo předpokládáme vydat do 14 dnů.

Kontakt na redakci: e-vestnik@n-vcelari.cz